

Praktisk-teologiske grenseområder

I denne andre utgaven av TPT i 2025 har vi gleden av å formidle artikler som har kommet inn til redaksjonen fra ulike forfattere med ulike prosjekter. Vi er stolte over at forskere som representerer et mangfold av praktisk-teologiske interesser velger å publisere sine artikler hos oss!

Først ut er Ingunn Aadlands artikkel om Markus 10,13–16 som «den liturgiske bibelteksten». Tradisjonelt har teologer vært opptatt av å lese Bibelens tekster i deres kanoniske eller redaksjonshistoriske kontekst, kanskje til og med intertekstuell. Men hva skjer når feltet utvides, og forskere sporer hvordan Bibelen som material bok og tekstsamling tas i bruk? Artikkelen case er den norske, lutherske dåpsliturgien fra 1889 til i dag. Aadland viser hvordan Markus 10,13–16 har blitt forhandlet og formet gjennom tekstene som omgir avsnittet og den liturgiske iscenesettelsen.

Inge Westly spør hva som gjør at en preken oppleves eksistensielt viktig for tilhørerne. Materialet er et utvalg prekener av norske prester, og teoriperspektivene hentes fra Jan-Olav Henriksens teorier om hermeneutisk erfaring og fra Hartmut Rosas begrep «resonans». Studien viser at oppmerksomheten i stor grad er flyttet fra det «hinsidige» til det «dennesidige». Det betyr ikke at tradisjonelle teologiske begreper har utspilt sin rolle. De inngår som tolkningsressurser for de livene mennesker lever. Opplevelsen av det eksistensielt viktige vil være avhengig av hvor erfaringsnær predikanten er i sine beskrivelser og hvor tydelig det vises hva som står på spill.

Også Caroline Klintborg og Peder Thalén interesserer seg for religiøst språk og menneskers erfaringer. De tar utgangspunkt i velkjente diskusjoner om sekularisering, der en kirkelig tolkning ofte har vært at det er folks manglende religiøse kunnskap som er problemet. Men hva om utfordringen ligger i kirkens språk, og dets manglende evne til å skape forbindelser til menneskers hverdagserfaringer? Gjennom å koble språkfilosofiske tilnærminger med empirisk materiale fra ulike

prosjekter, identifiserer Klintborg og Thalén tre utfordringer: En dobbelthet mellom enkel overflate og uklart dybdesjikt, og så det forfatterne omtaler som henholdsvis et foreskrivende og et deklarerende språk.

Artiklene som avslutter utgaven, gir ny kunnskap om ledelsespraksiser i kirken. Stephen Sirris tar utgangspunkt i en overgang som har skjedd i ledelsesforskningen. Former for samledelse eller todelt ledelse ble lenge møtt med skepsis eller avvisning. I dag er imidlertid denne ortodoksien utfordret og begreper som distribuert og delt ledelse undersøkes med nysgjerrighet. Sirris tar med denne nye interessen til Den norske kirke, der begrepet «samedelse» nå ser ut til å ha kommet inn i varmen. Sirris intervjuer kirkeansatte om denne måten å lede på, og om hvordan økt kunnskap om hverandre bidrar til klargjøring av roller. Artikkelen utvikler også en modell for samedelse.

Samme Sirris er medforfatter, og Cecilie Midttun førsteforfatter, i den siste artikkelen, som er en undersøkelse av ledelse og frivillighet i Den norske kirke. Artikkelen baserer seg på en spørreundersøkelse gjort blant ansatte i to bispedømmer, og analysen interesserer seg for tre temaer: Hvilke oppgaver og praksiser vektlegges av de ansatte når de forholder seg til frivillige? Hva er graden av verdibevissthet i måten de rapporterer å utøve ledelse på? Og i hvor stor grad skjer det strategisk planlegging av frivillighetsarbeidet?

Som nevnt aktualiserer artiklene forskjellige temaer og representerer forskere med ulike interesser. Men det er også mulig å skimte – eller i alle fall spinne – en rød tråd mellom dem. De fem bidragene peker mot noen liminale soner, noen praktisk-teologiske grenseområder. Aadland viser hvordan bibeltekster ikke er stabile størrelser, men at de er i bevegelse. Nye kontekster gjør noe grunnleggende med tekstene, og det er en spennende forskningsoppgave å følge tekstene nettopp til disse liminale feltene. For Westly er prekenen med nerve de som skaper forbindelser på tvers av grenser, slik at teologiske motiver setter dette livet i et nytt lys. Lignende observasjoner gjør Klintborg & Thalén når de snakker om manglende koblinger mellom abstrakte formuleringer og konkret virkelighet. Ledelse har vært omtalt som en liminal aktivitet, og artiklene til Sirris og Midttun & Sirris sirkler inn viktige grensesoner for kirkelige (og andre) ledelsespraksiser, enten det gjelder å nærme seg kolleger med nysgjerrighet og beredskap for å lære noe nytt eller hvordan ansatte og frivillige kan finne sammen i innsats til felles beste.

For redaksjonen,
Fredrik Saxegaard, *redaktør*